

finestra

Elizabeth Warren

“Tres passos per remodelar l'economia per a tothom”

En un discurs a l'*Open Markets Institute*, la senadora Elizabeth Warren va oferir un full de ruta per a abordar el creixent poder dels monopolis als EUA

Elizabeth Warren (1949) és una destacada acadèmica nord-americana. Ha impartit classes de dret a les prestigioses universitats de Texas, Pennsilvània i Harvard. A més, des del 2012 és senadora per l'estat de Massachusetts com a representant del Democratic Party. Warren sempre ha destacat pel seu discurs progressista i és una clara defensora de les lluites per l'assegurança mèdica per a tothom, per la classe treballadora, pels drets civils i per una economia que funcioni per a tothom. És una de les personalitats més reconegudes de l'ala esquerra dels demòcrates, i una ferma aposta per ser candidata a les properes eleccions presidencials dels EUA.

La qüestió central a què s'enfronten avui els EUA és aquesta: per a qui treballa el nostre govern? Treballa només per a les corporacions gegants, per als rics i els poderosos? O treballa per a tothom?

No és difícil d'entendre. No cal que els nord-americans estudiïn les complexitats de l'Índex Herfindahl-Hirschman¹ per a adonar-se del que està passant en aquest país. Els de dalt de tot es queden amb cada cop més, i tots els altres acaben barallant-se per les sobres. Els lobbys dels poderosos han invertit quantitats ingents de diners per a assegurar-se unes regles de joc desiguals, que funcionin en contra de les petites empreses, en contra dels emprenedors, en contra dels innovadors, en contra dels treballadors, en contra de gairebé tothom.

Per mantenir-nos distrets, els que posseeixen el poder expliquen mentides basades en la por: por a les persones d'aspecte diferent del nostre, o que pregunten de manera diferent a la nostra, o que tenen una nacionalitat dife-

¹ L'Índex HH és una mesura de la concentració de mercats que s'utilitza per a determinar la competitivitat del mercat; sobretot per a valorar les conseqüències de fusions i adquisicions.

rent. I mentrestant, aquests poderosos han estat consolidant el seu control sobre el nostre sistema econòmic.

Uns mercats forts i saludables són la clau per a mantenir el país fort i saludable. Però avui, arreu de la nostra economia, les corporacions, grans i poderoses, estan ofegant la competència. Les companyies aèries, la banca, l'assistència sanitària, la farmacèutica, l'agroalimentària, les telecomunicacions i la tecnologia, sector rere sector, els monopolis, els duopolis i els oligopolis porten la veu cantant, exercint un control alarmant sobre els mercats.

Els resultats són devastadors

Quan aquests gegants maten la competència, els preus pugen, la qualitat baixa i s'eliminen llocs de treball. Però, això no és tot. La consolidació massiva d'aquests monopolis, significa que els grans poden bloquejar els competidors nous i més petits. Significa que els grans poden esclafar la innovació. Significa que els grans poden silenciar les idees i emmordassar les veus que els desagraden. Els estudis demostren que

Per a reconstruir una economia que funcioni per a tothom, no només per als grans, és fonamental reduir la concentració de poder als nostres mercats

aquesta consolidació fins i tot contribueix a reduir els sous i augmentar les desigualtats econòmiques.

La concentració del poder als mercats també es tradueix en concentració de poder polític: la mena de poder que pot segrestar el nostre govern. I això és exactament el que està passant, quan el president Trump i els republicans al Congrés s'inclinen davant el poder i la influència d'aquests gegants industrials i titans financers.

Donald Trump abans parlava del perill dels monopolis. Però aquest relat ha desaparegut pràcticament, ara que és president. Un cop jurat el càrrec, va començar a entaxonar la seva administració amb el «qui és qui» d'antics llobbistes, empresaris de Wall Street i executius corporatius compromesos a inclinar encara més la balança a favor dels seus amics poderosos i contra la resta de la gent. Fa uns dies, el Congrés amb majoria republicana² va fer un enorme regal fiscal a les corporacions de Wall Street i als súper rics, deixant la factura perquè la paguin les

famílies treballadores i els estudiants universitaris.

Per a reconstruir una economia que funcioni per a tothom, no només per als grans, és fonamental reduir la concentració de poder als nostres mercats. El govern federal té les eines per fer-ho; el Congrés les va fer a mans de les autoritats antimonopolistes fa més d'un segle. Però aquestes eines han estat desades al calaix, acumulant pols durant dècades.

Els responsables de la política antimonopolista van ficar aquestes eines al calaix de l'oblit quan van adoptar els principis de l'Escola d'Economia de Chicago, fet que va limitar l'abast de les lleis antimonopolistes; aquestes lleis es van distanciar de l'objectiu de protegir la competència. Ha arribat el moment de demanar que els responsables recuperin aquestes eines, les hi treguin la pols i comencin a fer complir la llei. Parlem de com fer-ho.

Primer pas: bloquejar les fusions que ofeguen la competència

Això ha de començar amb el lideatge. Els individus que dirigeixen la

Comissió Federal de Comerç [Federal Trade Commission (FTC)], i el Departament de Justícia [Department of Justice (DoJ)] determinen les prioritats del govern federal al respecte de la competència. Decideixen quan iniciar i cloure investigacions, quan es porten els casos davant dels tribunals o si s'arriba a un acord extrajudicial, o bé, com vam veure a la investigació el 2012 de la FTC a Google, quan desautoritzar les recomanacions del personal de menor rang quan no hi estan d'acord.

Si aquests responsables empresin les eines a la seva disposició, podrien començar a alleugerir l'asfíxia a la nostra economia per part de les corporacions. I una de les millors eines que tenen a l'abast és la possibilitat de bloquejar les fusions anticompetitives.

Amb la prevalença de la teoria econòmica de l'Escola de Chicago els anys 1970 i 1980, però, els responsables de la política antimonopolista van optar per un enfocament diferent, convencent-se que podrien nedar i guardar la roba. Sovint, en lloc de bloquejar fusions que suposaven una amenaça significativa a

² Des del 2010 fins al 2018 hi ha hagut majoria republicana al Congrés dels EUA.

Hem d'exigir als responsables antimonopoli que entenguin que els mercats justos i oberts no poden conviure amb la concentració de poder

la competència, van signar acords amb disposicions que permetien fusions perverses si les empreses es comprometien a aplicar posteriorment mesures que suposadament estarien dissenyades per a protegir la competència.

El problema és que moltes d'aquestes disposicions, elaborades per experts, han resultat uns fracassos sonats. Els estudis demostren que aquestes condicions sovint no aconsegueixen reduir els efectes negatius de les concentracions empresarials, ni un millor estalvi en els costos ni altres beneficis dels que prometien les empreses gegants. En el seu lloc, només han significat més concentració i menys competència.

Hem d'exigir als responsables que entenguin que els mercats justos i oberts no poden conviure amb la concentració de poder. I hem d'oposar-nos a aquells funcionaris designats a dit, mancats de coratge i que han passat les seves carreres defensant l' statu quo.

Si hem de començar una nova era de compliment de les lleis antimonopolistes, hem d'exigir una nova gene-

ració de responsables de la política antimonopolista. Necessitem uns funcionaris ardits que s'enfrontin a les empreses que despleguen els lobbistes més elegants, els advocats més astuts i els economistes més ben pagats.

Uns funcionaris que rebutgin els acords de pa sucats amb oli i que realment portin els casos davant dels tribunals. Responsables que deneguin fusió perversa rere fusió perversa fins que les corporacions gegants comencin a entendre-ho: als EUA, creiem que tothom hauria de tenir l'oportunitat de realitzar el somni americà, no només el més gran i el més poderós. Aquest és el nostre punt de partida.

Però aconseguir uns bons responsables per a bloquejar fusions deficientes només hauria de ser el començament. La trista realitat és que l'història de la FTC i el DoJ al respecte de les grans fusions entre competidors directes és enormement superior a llur història quant a les fusions verticals, és a dir, les fusions entre empreses que no són competidores directes, sinó que operen dins del mateix sector, com

ara els fabricants d'ordinadors i els desenvolupadors de programari.

El criteri partidista de l'Escola de Chicago és que les fusions verticals no perjudiquen la competència. De fet, els deixebles d'aquest corrent de pensament econòmic fins i tot us diran que aquestes concentracions generalment milloren la competència, fent que les empreses siguin més eficients. Aquesta és la teoria, però quan es tracta d'empreses potents, sovint no és així.

En realitat, els inversors multimilionaris i els accionistes opulents d'empreses poderoses solen tenir exactament tres objectius: maximitzar els beneficis, maximitzar els beneficis. Poden començar amb la compra d'empreses més petites, espremer els seus treballadors i pujar els preus per als seus consumidors, però després d'un temps, fins i tot aquelles polítiques no aportaran els beneficis cada vegada més elevats que demanen els seus propietaris multimilionaris.

Així que un cop que la competència s'hagi reduït a un grapat de supervi-

Per a revifar la competència a la nostra economia, les fusions verticals, especialment als sectors ja concentrats, s'han de mirar amb el mateix ull crític que cal per a les fusions entre competidors directes

vents, aquelles empreses poderoses buscaran noves preses, amunt i avall de la seva pròpia cadena alimentària. I un cop que ho fa una de les grans empreses, els altres actors poderosos fan el mateix. És un cicle viciós.

Només cal veure l'onada de megafusions en el sector agrícola. En l'últim any, les agències antimonopolistes han donat llum verda a les fusions entre la China National Chemical i Syngenta, i entre Dow Chemical i DuPont: gegants que es fusionen amb gegants. Ara, l'empresa química i productora de plaguicides Bayer està buscant l'aprovació d'antimonopolis per a adquirir el gegant de llavors Monsanto, el productor més gran de llavors genèticament modificades del món.

Penseu-hi.

Si s'aprova, una sola empresa gegantina subministrerà una quarta part de les llavors i els pesticides del món sencer. No és d'estranyar que els petits productors i les explotacions familiars hagin demanat al Departament de Justícia que en rebutgi la fusió.

Malgrat l'amenaça que representen aquestes fusions a les explotacions petites, rurals i familiars, i al propi proveïment d'aliments als EUA, dues de les tres fusions proposades ja han rebut la benedicció dels responsables d'antimonopoli, i encara estan avaluant la tercera.

Per a revifar la competència a la nostra economia, les fusions verticals, especialment les fusions als sectors ja concentrats, s'han de mirar amb el mateix ull crític que cal per a les fusions entre competidors directes.

És per això que m'alegro que el Departament de Justícia hagi interposat un recurs per aturar el conveni entre AT&T i Time Warner. En unir un dels principals distribuïdors de continguts del país amb una de les empreses de televisió i entreteniment més grans del món, aquesta fusió incitaria preus més alts, menys opcions i pitjor servei als consumidors.

Però, a la vegada, aquesta decisió del Departament de Justícia fa sonar les campanes d'alarma. Els atacs del president Trump a la nostra premsa lliure aixequen sospites sobre la decisió de bloquejar la fusió. És

fonamental que els tribunals i el públic plantegin aquest cas tal com ho farien els altres, en funció de la llei i dels fets, i no dels repetits esforços del president de castigar els seus enemics.

Parlaré clar: estic profundament preocupada per la Divisió Antimonopolis sota la presidència de Trump. Per això, he estudiat minuciosament en Makan Delrahim, la persona designada pel president Trump per dirigir la Divisió, i el que he esbrinat només ha fet que em preocupi encara més.

Resulta que Delrahim té un llarg historial d'esforços per convèncer tant la Comissió Federal de Comerç com el Departament de Justícia que donessin llum verda a les fusions perverses. Els seus antecedents com a partidari i advocat lleial del president Trump també són inquietants. El president no ha amagat la seva voluntat d'utilitzar el seu poder contra individus o empreses que no li agraden. Trump ha deixat clar que espera que els seus responsables d'agències obeeixin cegament les seves ordres, i Delrahim no és una excepció.

Necessitem més, molta més aplicació de la legislació antimonopolista perquè els gegants percebin el missatge que no poden aprofitar les fusions per a minvar la competència

Tot i que l'actuació del DoJ davant la fusió entre AT&T i Time Warner és un pas endavant, un sol cas no demostra que el DoJ serà el gran responsable d'antimonopolis que necessita el país. Aquesta administració haurà de passar moltes més proves.

Fa pocs dies, les asseguradores de salut CVS i Aetna van anunciar que plantegen fusionar-se, a menys d'un any després que el DoJ bloquegés la proposta de fusió entre Aetna i Humana. Ja hi ha una concentració creixent i una disminució de la competència en el sector de la salut, que ha redundat en majors factures mèdiques i una menor qualitat d'atenció sanitària per als nord-americans.

És imperatiu que el DoJ examini la proposta i estigui disposat a prendre les mesures necessàries per a defensar la competència. Necessitem més, molta més aplicació de la legislació antimonopolista perquè els gegants percebin el missatge que no poden aprofitar les fusions per a minvar la competència.

El fracàs dels funcionaris per evitar fusions anticompetitives ha estat una

gran part del problema, però no és l'únic problema.

Segon pas: és hora de l'ofensiva contra les conductes anticompetitives

Si hi ha alguna cosa que saben fer molt bé les corporacions gegants és trobar maneres d'esquivar i eludir les normes que no els agraden, arribant fins i tot a pràctiques il·legals que perjudiquen tant els treballadors com els empresaris.

Un exemple destacable són els acords contra la captació d'empleats de la competència. Contempleu l'acord entre el cofundador d'Apple, l'ara difunt Steve Jobs, i l'aleshores CEO de Google, Eric Schmidt, juntament amb Intel i Adobe. Segons els intercanvis de correus electrònics revisats per DoJ, els màxims executius d'aquestes quatre grans companyies van acordar no contractar els enginyers dels altres.

Els reclutadors de les companyies podien ser acomiadats si violaven aquest protocol. És més, podien ser acomiadats només per apropar-se a

un enginyer d'una empresa competidora. I sense cap altra perspectiva laboral a la vista, molts enginyers van optar per quedar-se als seus llocs a les empreses i aquestes van estalviar-se de pagar sous més alts, ja que no hi havia l'amenaça que canviessin de companyia. De fet, els màxims directius també van compartir informació salarial confidencial per tal de reduir-ne els salaris.

Els reguladors federals van resoldre aquest cas fa uns quants anys, però aquesta mena d'acords de no contractació, col·lusoris, les empreses d'arreu del país els amaguen de la vista de tothom. Segons un nou estudi de la University of Princeton, el 58% de les 156 empreses franquiciadores més importants apliquen algun tipus d'acord anticompetitiu de no-captació d'empleats.

A partir del 2016, cap ni una de les gairebé 2.000 franquícies de Jiffy Lube pot contractar una persona que hagi treballat a qualsevol altra franquícia de Jiffy Lube en els últims sis mesos. Empreses com Burger King, Massage Envy, Baskin Robbins, Ace Hardware, GNC, Kumon i H&R Block tenen establert el mateix tipus

La concentració corporativa no només afecta els consumidors, també afecta els treballadors que no poden assolir el salari que podrien aconseguir en una economia competitiva

de clàusules. Aquests acords, que afecten els treballadors de 340.000 franquícies, eren especialment comuns a indústries de salaris baixos i d'alta rotació de personal, com ara la del menjar ràpid.

Penseu-hi un moment.

Suposem que ets el millor empleat de Jiffy Lube o de Burger King, però no hi ha oportunitats per avançar a la teva botiga. Vols avançar i guanyar una mica més, per la qual cosa et presentes a la vacant de gerent d'una botiga a l'altra banda de la ciutat. No et tornen a trucar. No perquè no estiguis qualificat, sinó perquè no et poden contractar.

I pitjor encara, mai sabràs per què, ja que aquests acords es fan entre els propietaris de les franquícies i les corporacions, i no entre els propietaris de les franquícies i l'empleat. Com a resultat, la majoria dels empleats no tenen ni idea que existeixen aquests acords col·lusoris.

A l'octubre de 2016, el DoJ va publicar unes directrius que deixaven clar que aquests acords són il·legals, però els franquiciadors ara

intenten argumentar que, atès que aquests acords són intraempresa, les directrius del DoJ no li són aplicables. El DoJ ha de fer un pas ferm i deixar clar que els acords de no-contractació d'empleats són anticompetitius, fins i tot en el cas de franquícies. Que treguin pit i facin complir la llei.

Els acords de no-contractació ens recorden que la concentració corporativa no només afecta els consumidors limitant les opcions i elevant els preus. També afecta els treballadors que no poden assolir el salari que podrien aconseguir en una economia competitiva.

És hora de responsabilitzar aquestes empreses d'aquestes pràctiques que van contra la competència. I deixem-ho clar: fer responsable a tothom, vol dir a tothom. La investigació sobre la influència de Rússia en les eleccions de 2016 ha exposat com en poden ser d'influents les plataformes tecnològiques gegants. No hi ha excepció a les lleis antimonopoli per a les grans tecnològiques.

És hora que els responsables antimonopoli comencin a mirar de forma

crítica les formes en què es poden manipular ingents quantitats de dades per a ofegar la competència.

Tercer pas: comprometre-hi totes les agències governamentals

És clar que el DoJ és el responsable principal de l'aplicació de la llei, però totes les agències governamentals han de defensar la competència. El Departament de Defensa ofereix contractes governamentals molt sucosos a les empreses del sector privat que construeixen avions i proporcionen uniformes i molts altres subministraments i materials. La Administració d'Alimentació i Fàrmacs [Food and Drug Administration] disposa les regles que determinen quan, com i quins fàrmacs poden entrar al mercat. La Reserva Federal i la Corporació Federal de Dipòsits d'Assegurances [Federal Deposit Insurance Corporation] supervisen els mercats financers per a assegurar-se que els bancs no esdevinguin massa grans per fer fallida.

Cadascuna d'aquestes agències té un poder enorme per influir en la

La lluita per una competència més forta és sobre quina mena de país volem construir: un que només funciona per als rics i poderosos, o un que funciona per a tots nosaltres

competència. La Comissió Federal de Comunicacions [Federal Communications Corporation (FCC)] és un cas que il·lustra el que passa quan aquestes agències fan cas omís de la seva missió i fan un mal ús del seu poder.

Les empreses gegants de telecomunicacions han lluitat contra moltes de les normes centrades en l'interès públic defensades durant l'administració Obama. Ara estan intentant executar una OPA corporativa a la FCC. El seu home és en Ajit Pai, la persona designada pel president Trump per presidir la comissió. Des que se'n va fer càrrec, Pai s'ha esforçat per revertir les regles i facilitar que les empreses gegants de telecomunicacions siguin encara més grans i encara més poderoses.

La recent proposta de la FCC de revertir les normes de neutralitat de la xarxa és un altre exemple de com l'administració Trump està afavorint les grans corporacions.

La setmana vinent, la FCC votarà sobre una proposta presentada per en Pai per revocar les normes de neutralitat de la xarxa que es van im-

plementar el 2015, unes normes que tenien un suport públic aclaparador. La liquidació de la neutralitat de la xarxa no serveix ni a l'interès públic ni als consumidors americans.

Beneficia exactament un grup: un grapat d'empreses gegants que volen bloquejar, filtrar o cobrar més pel que fem en línia. La decisió també té el potencial de fer que les consolidacions de mitjans verticals, com la d'AT&T-Time Warner, siguin encara més perilloses.

Però aquest no és l'únic problema a la FCC. Contempleu, per exemple, la proposta de fusió entre Sinclair Broadcast Group, el major propietari de televisions locals dels EUA, i Tribune Broadcasting, un altre gran emissor de televisió.

David Smith, el president executiu de Sinclair, és un gran donant republicà que utilitza les seves emissores locals per promoure de forma agressiva les seves pròpies opinions polítiques. Va apuntar-se a la campanya de Trump el 2016 i va utilitzar les cadenes de notícies locals per plantar-hi notícies pro-Trump. Jared Kushner, gendre del president, fins i

tot va vanar-se d'haver arribat a un acord amb Sinclair per obtenir una cobertura més positiva per a Trump.

Aquell acord va donar els seus fruits, a carretades. Després de les eleccions, Smith es va reunir amb en Pai per a tractar les normes de la FCC que li impediien l'adquisició de Tribune per part de Sinclair, i Pai immediatament va posar-se a treballar per ajudar a preparar una fusió que, si es completa, donaria a Sinclair accés a més del 70% de les llars nord-americanes, i la possibilitat de bombardejar tranquil·lament el seu model de política de dretes als programes de notícies locals a gairebé tres de cada quatre llars dels EUA.

Això és francament esgarrifós. Uns mitjans independents i lliures són poderosament importants per a la supervivència de la democràcia, i la FCC està a punt de triturar la independència amb la que tots nosaltres comptem.

Tal com ho veig, la lluita per una competència més forta és similar a les lluites pel que fa a l'assistència sanitària o la reforma fiscal o les altres grans qüestions que estan en joc. En el fons, aquestes lluites són

Val la pena lluitar per la competència; la competència fa que els mercats –i aquest país– siguin més forts

sobre quina mena de país volem construir: un que només funciona per als rics i poderosos, o un que funciona per a tots nosaltres.

Jo crec que tot nord-americà mereix una mínima oportunitat de triomfar. Una mínima oportunitat de tirar endavant un invent que pugui canviar el món. Una mínima oportunitat per obrir una petita empresa que es converteixi en una institució local. Una mínima oportunitat de treballar en una feina que ofereixi un salari digne i prestacions laborals bàsiques. Una mínima oportunitat de construir alguna cosa sense que tots els beneficis els acaparin els rics i poderosos que saben com jugar amb totes les regles.

Jo crec que val la pena lluitar per la competència i que la competència fa que els mercats –i aquest país– siguin més forts. Per això estic contenta d'estar aquí avui en el llançament de l'Open Markets Institute, amb un equip que ha estat lluitant a les trinxeres per aquests temes durant molt de temps i que es manté al costat de les persones compromeses amb l'objectiu de convertir aquesta visió en una realitat. ■